

Nemrég még szántóföld borította Bükkábrány határát. Azután megjelentek a nagy teljesítményű földgépek, hónapok alatt elhordták a gazdag lignitmező fölül a földet. s tavaly ősztől szemet ad a bánya. A nagyszabású beruházási program végén, 1990-ben már 2,5 millió tonna fűtőanyagot szállítanak innen az erőművekbe.

Bükkábrány neve régóta ismerősen cseng azok előtt, akik valamennyire is járatosak az energetika ügyeiben. Már a hatvanas években igazolták a földtani kutatások: a Borsod megyei kis település közelében jelentékeny mennyiségű lignit található, amire nagy teljesítményű bánya, illetőleg a lignitet eltüzelő erőmű is építhető. De a Gagarin Hőerőmű és a gyöngyösvisontai Thorez külfejtés együtteséhez hasonló, nagy energetikai komplexum létrehozása, amelynek gondolata a hetvenes évek elejéig élénken foglalkoztatta a szakembereket, végül is nem vált valóra. Az évek az energetikai rendszer fejlesztésének másik alternatívája, a fontosabbnak, eredményesebbnek ígérkező dunántúli barnaszénprogram mellett szóltak. Bükkábrány jó időre háttérbe szorult.

A figyelem a nyolcvanas évek elején fordult ismét a bükkábrányi lignittelőhely felé. A mély művelésű bányák súlyosbodó gondjai két oldalról is sürgették a bányanyitást: egyfelől a lignit végszükségben a lakosság kályháiban is eltüzelhető, s az olcsó tüzelőanyag enyhítette valamennyire a szénhiányt. Másfelől pedig jelentkezett a Bükkábránytól alig 38 kilométerre levő tiszapalkonyai erőmű, s jelezte: szívesen használna lignitet is az áramtermeléshez. Innen azután meglődultak az események.

Unger Péter, a Mátraaljai Szénbányák bükkábrányi bányavezetőjének főmérnöke avat be a beruházás történetébe, miközben rázkódunk, zótykólódunk lefelé a leginkább hatalmas kráterre emlékeztető bánya erősen lejtős oldalán. A kocsis nagyokat dobál rajtunk, ahogyan átlenődik egy-egy szénrögön, ám a főmérnököt láthatóan nem zavarják a közlekedés viszontagságai. Itt is gyakran megjárja ezt az utat, s bőséggel szerezhetett tapasztalatokat korábban is a külfejtések viszonyairól. Hiszen mielőtt tavaly idejött Bükkábrányba, jó két évtizedet töltött Visontán, Thorez külfejtésén, ami sokszor akkora, mint ez az egyelőre igencsak kicsi bánya.

— Ez ma még valóban kicsi — mondja Unger Péter —, hiszen úgy másfél évvel ezelőtt itt még szántó-

HELYSZÍNI JELENTÉS

a bükkábrányi lignitbányából

földek voltak. A bányanyitás, összesen mintegy 50 millió forintos beruházási költséggel, tavaly májusban kezdődött. A termelés pedig az őszi bányásznapon indult meg — mintegy 800 ezer köbméter földet mozgattunk meg, és már tavaly 70 ezer tonna lignitet adtunk. Először csak osztályozatlan aknaszenet, majd novemberből, amikor megépült az ideiglenes törő- és osztályozóberendezés, már darabos szenet is szállíthattunk. Azóta összesen mintegy kétfélmillió tonna meddőt takarítottunk el, és 300 ezer tonna szenet termeltünk ki.

Közben pedig készült a beruházási program, amely szerint főképp erőművi felhasználásra évi 1,5 millió tonna lignitet kellett volna 1990-ig kitermelni. Ez sem lett volna kis feladat, ám végül is nagyobb bánya lesz itt az elképzeltnél. A kitermelésű energiaellátáshoz ugyanis arra van szükség, hogy a szénbányászat évente összesen 24 millió tonna szenet adjon. A mélyművelésű bányák termelése azonban — miután a kimerülő, illetve a ráfizetéssel működő aknákat gyorsított ütemben kitermelik, majd bezárják — folyamatosan csökken a következő években. Termelésüket tehát, a szénbányászat helyzetének rendezésével összefüggő kormányhatározat szerint a jóval olcsóbban kitermelhető lignit pótolja majd. A bányászati szerkezetátalakító program szerint tehát jelentősen megnövelik a bükkábrányi lignittermelést, 1990-től évente 2,5 millió tonna fűtőanyagot ad majd e bánya.

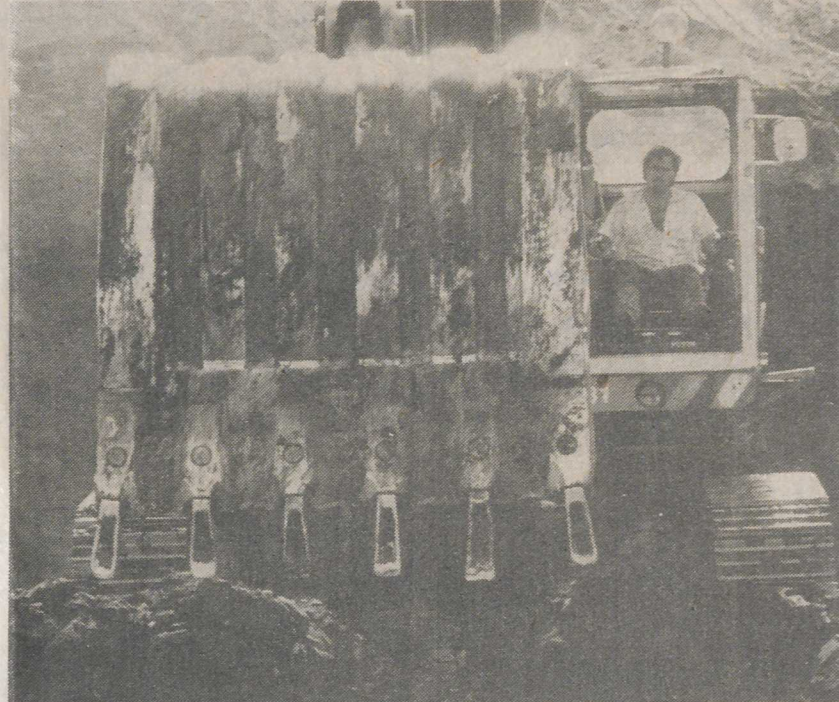
— A termelés folyamatosan emelkedik — folytatja a főmérnök. — Az idén már 400 ezer tonnát adunk, jövőre 850 ezret, utána 1,1 majd 1,7 milliót, s 1990-ben érjük el a 2,5 millió tonnát. Ehhez természetesen meg kell változtatni a technológiát. Az előkészületek meg is kezdődtek. Elkészült például az iparvágány, így a mostani teherautós szállítás helyett novembertől már vasúton jut-

tatjuk a szenet az erőműbe. A mostani kis kotrógépeket pedig nagy teljesítményű, modern bányagépek váltják fel.

Körülbelül 20—25 méterrel vagyunk mélyebben a föld felszínénél. A meddőrétegen járunk, erről már kitermelték a szenet. Itt, Bükkábrányban 12—20 méternyi föld takarja a vastag rétegben elhelyezkedő lignitet. Az arányok viszonylag kedvezőek — általában egy tonna szén kitermeléséhez 3,6—3,8 köbméternyi meddőt kell megmozgatni. Ez jobb arány, mint a visontaié, itt kedvezőbbek tehát a termelés feltételei. Jelenleg egy tízméternyi vastagságú szénréteget termelnek ki a belga kotrógépek. A visontai nagygép mércéjével mérve kétségtelül kis berendezés egyetlen markolással három köbméter szenet emel ki, s rakja a teherautóra, amelyik továbbviszi a törőgéphez.

Egy-egy ilyen kotrógépen két kotrómester dolgozik. Most Cseri Sándor ül a vezetőfülkében, s rakja meg sorra az érkező teherautókat, közben Márkus Ferenc kotrómesterrel beszélgetünk.

— Harminchat éve kezdtem a bá-

Cseri Sándor még csak rövid ideje ül a kotrógép fülkéjében...

A „kis” gépeket két év múlva óriási géplánckok váltják fel.

Márkus Ferenc több mint három évtizedes pályafutása alatt az egész országban megfordult.

BÁNHALMI JÁNOS FELVETÉLEI

kezdik az alkatrészek, részegységek szállítását, s itt, a helyszínen szereljük össze őket. A gépek a saját „lábukon” mennek a külfejtésig, s 1988-tól már termelnek. Közben megépül egy út és egy szalagpálya, s néhány egyéb kiegészítő létesítmény. A nagyobb termeléshez persze több ember is kell. Jelenleg 200 körüli az állomány, de végül is több mint hétszáz bányászra lesz szükség.

— Lesz annyi ember?

— Lesz. A környéken nincs nagyobb ipari üzem. Nem kevesen járnak be a térségből Miskolcra, Ózdra, más településekre dolgozni. Sokan biztosan szívesen jönnek majd ide, az otthonukhoz közelebbre dolgozni. Hogy ez nemcsak reményesség, azt mutatja az is, hogy vannak már a bányánál vagy 150-en feliratkozva: szívesen jönnek, ha lesz munka, szólnak.

A télen, nyáron, kánikulában és hóban, fagyban a szabad ég alatt végzett munka, a folyamatos munkarend miatt Bükkábrány nem tartozik éppen a legkönnyebb munkahelyek közé. De a keresetek jók — akik jó teljesítményt nyújtanak, százezer forint körül vihetnek haza egy évben —, s ennek van vonzereje. Ez abból is kitűnik, hogy a törő-osztályozó gép környékén sok az új arc. Többen is vannak, akik a legutóbbi napokban, hetekben jöttek ide.

— Családja van? Hogy viselték ezt a vándoréletet?

— Két gyerekem van. Mezőnagymihályra nősültem, itt élek tehát Bükkábránytól nem messze. Ami a vándoréletet illeti, hát abba csak bele lehet törődni, megszokni nemigen lehet. De ha nem hiszi is el: Bükkábrányról már akkor is beszéltek, amikor én dolgozni kezdtem. Nem mondom, régen volt, de végül kívártam. Most végre közel vagyok az otthonomhoz.

A jelenleg dolgozó kis kotrógépek, amelyek most még uralkodnak a terepen, két év múlva már csak segédszolgálatot látnak el, helyüket modern, nagy teljesítményű berendezések veszik át.

— Már megkötöttük a szerződéseket — mondja Unger Péter —, amelyek szerint 1988-tól két marótárcsás kotrógép, három szalag, és egy hánycépző gép érkezik az NDK-ból. A jövő év közepétől el-

— És a fizetség?

— Az sem kevesebb. De nem a pénz számít jobban, hanem az idő. Befáradtam a bejárásba. Bükkábrányban többen is vagyunk így, legalább 70—80 ember jött már ide, amióta megnyílt a bánya.

Közben sorra érkeznek a teherautók a törőgéphez. A berendezés nemcsak kisebbre tördeli az óriási rögöket, de azonnal szét is válogatja a kockaszemet és a port. Ha szükség van rá, a kockaszén megy a lakosságnak. Igaz, a lignit nem éppen ideális tüzelőanyag a kályhába, hiszen igen nagy része víz. Viszont igen olcsó. A környéken, ahol tehát nem nagy a szállítási költség, időnként most is keresik. A szén többsége pedig az erőműbe kerül, ahol olcsó, megfelelő hatásfokú tüzelőanyagul szolgál. Évről évre több. A tavaly megnyitott külfejtésből a következő négy év alatt modern nagy bánya születik.

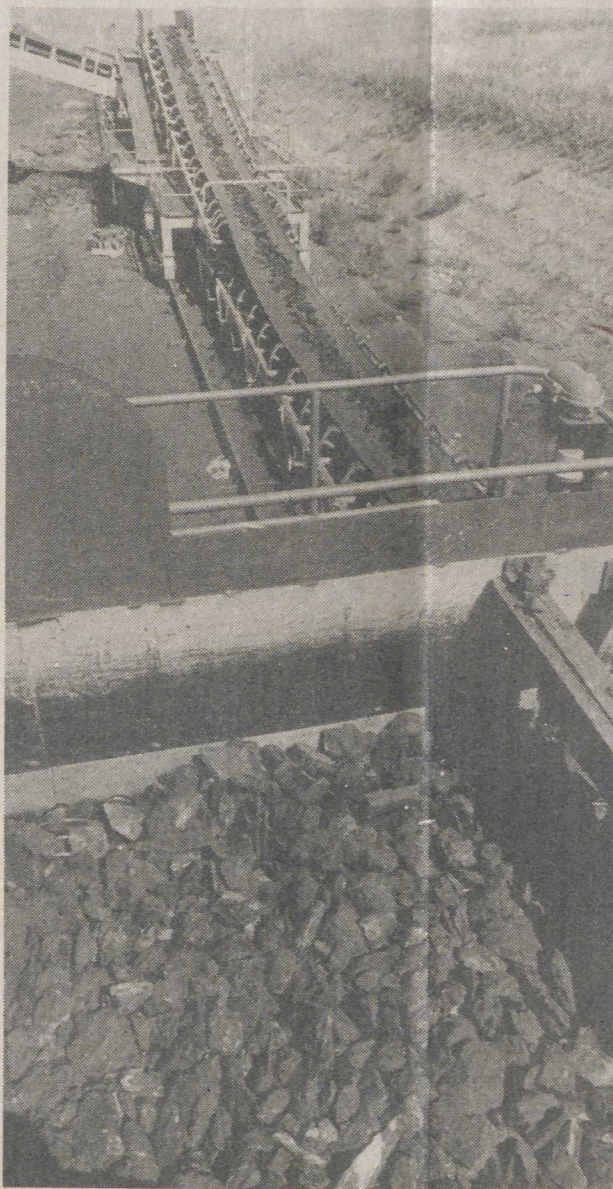
Kozma Judit

Unger Péter a „nagyobb testvért”, Visontát váltotta fel Bükkábránnyal.

A törő-osztályozó berendezés folyamatosan ontja a szenet.

A darabos lignitet a lakosság is vásárolja.